แบบฟอร์มการสมัครรางวัลการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม
ประจำปี 2567
ประเภทร่วมใจแก้จน (Collaboration towards Poverty Eradication)

รางวัลที่มอบให้กับหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่มีผลงานหรือโครงการเป็นที่ประจักษ์ ซึ่งได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสามารถเป็นต้นแบบเพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ สามารถนำไปปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาความยากจนในพื้นที่ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและสังคมในการแก้ไขปัญหาความยากจนเป็นสำคัญ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาในระดับต่อไป

คำชี้แจง

หน่วยงานที่สมัครขอรับรางวัลฯ

ส่วนราชการระดับกรมหรือเทียบเท่า องค์การมหาชน รัฐวิสาหกิจ รัฐสภา ศาล องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ สถาบันการศึกษา ส่วนราชการระดับจังหวัดอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบล หมู่บ้าน ชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน หน่วยงานภาคเอกชน และภาคประชาชน

เงื่อนไขของผลงานที่ส่งสมัคร

กรุณาทำเครื่องหมาย ☑ ลงในช่องที่ตรงกับความจริงเกี่ยวกับผลงานที่นำเสนอ

☑ ดำเนินการมาแล้วอย่างน้อย 2 ปี

☑ แผนงาน/โครงการที่เสนอจะต้องดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ซึ่งอาจเป็นระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน ชุมชน หรือพื้นที่เฉพาะก็ได้

☑ การดำเนินงาน/กระบวนการของแผนงาน/โครงการในการแก้ไขปัญหาความยากจนมีการบูรณาการความร่วมมือร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและมีรูปแบบการแก้ไขปัญหาที่เกิดผลลัพธ์และผลกระทบอย่างเป็นรูปธรรม

☐ ส่งเอกสารเกิน 10 หน้ากระดาษ A4 (รวมภาคผนวก) ***จะไม่ได้รับการพิจารณาตรวจประเมิน***

☐ ต้องไม่เป็นโครงการหรือผลงานที่เคยได้รับรางวัลสาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

☐ ต้องไม่เป็นโครงการหรือผลงานที่ส่งสมัครรางวัลสาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมประเภทอื่น ๆ ในปีเดียวกัน

ทั้งนี้ ผู้สมัครจะต้องจัดทำรายละเอียดข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงการขับเคลื่อนงานการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่เพื่อประกอบการพิจารณารางวัล “ร่วมใจแก้จน” ตามแบบฟอร์มที่กำหนด โดยคณะกรรมการจะพิจารณาจากรายละเอียดในเอกสารตามแบบฟอร์มที่กำหนดนี้เป็นหลักเท่านั้น

แบบฟอร์มการสมัครรางวัลฯ ประเภทร่วมใจแก้จน (Collaboration towards Poverty Eradication)

ข้อมูลของหน่วยงานที่สมัครขอรับรางวัล

1. **ชื่อผลงาน/โครงการ** คลัสเตอร์ที่ 15 เด็กช่างแก้จน ชุมชนสมุนไพรเขาฉกรรจ์
2. **หน่วยงานที่ส่งผลงาน** สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
3. **หน่วยงานที่รับผิดชอบผลงาน** สำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา และ สถาบันการอาชีวศึกษาภาค กลาง 3
4. **พื้นที่ดำเนินการ** วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรบ้านคลองสิบสาม ต. เขาสามสิบ อ.เขาฉกรรจ์ จ.สระแก้ว
5. **ผู้ประสานงาน (อย่างน้อย 2 คน)**

5.1 ชื่อ-นามสกุล นางสาวอรสิริ ศิริพันธุ์
ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ หน่วยงาน สำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา
เบอร์ติดต่อ 061-397-1607 e-mail jib_1410@hotmail.com

5.2 ชื่อ-นามสกุล นายสัญญา โพธิ์วงษ์
ตำแหน่ง ครูเชี่ยวชาญ หน่วยงาน วิทยาลัยเทคนิคนครนายก
เบอร์ติดต่อ 081-208-7308 e-mail sanyasster@gmail.com

หมายเหตุ

1. กรณีที่หน่วยงานที่ส่งผลงานกับหน่วยงานเจ้าของบัญชีผู้ใช้งานผ่านระบบการสมัครออนไลน์ (Username) เป็นคนละหน่วยงาน **ผู้ที่มีสิทธิรับรางวัลจะเป็นหน่วยงานที่ส่งผลงาน ไม่ใช่เจ้าของ Username**
2. เพื่อประโยชน์ในการติดต่อกลับ กรุณากรอกข้อมูลผู้ประสานงานให้ครบถ้วน
3. ความยาวของผลงานทั้งเอกสาร (รวมภาคผนวก) ไม่เกิน 10 หน้า **โดยนับหน้าแรกจากหน้ารายงานผลการดำเนินการร่วมใจแก้จน** กรณีผลงานที่ส่งเอกสารเกิน 10 หน้า (รวมภาคผนวก) ผลงานนั้นจะไม่ได้รับการพิจารณาตรวจประเมินจากคณะกรรมการ
4. ผู้สมัครจะต้องกรอกเนื้อหารายละเอียดเพื่อบรรยายโครงการที่ดำเนินการตามประเด็นคำถามที่กำหนด **รวมไม่เกิน 10 หน้ากระดาษ A4** (รวมภาคผนวก) ให้ใช้อักษร **TH SarabanPSK ขนาด 16** และเว้น**ระยะห่างระหว่างบรรทัด ขนาด 1 เท่า (Single Space)** ทั้งนี้ ผู้สมัครสามารถแนบรูป ตาราง และแผนผังในภาคผนวก **โดยคณะกรรมการจะพิจารณาจากรายละเอียดในเอกสารตามแบบฟอร์มที่กำหนดนี้เป็นหลักเท่านั้น**
5. ต้องไม่เป็นโครงการหรือผลงานที่เคยได้รับรางวัลสาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม
6. ต้องไม่เป็นโครงการหรือผลงานที่ส่งสมัครรางวัลสาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมประเภทอื่น ๆ ในปีเดียวกัน *หากตรวจสอบภายหลังพบว่าไม่ตรงกับความเป็นจริงจะพิจารณาให้ไม่ผ่านหลักเกณฑ์การประเมิน*

(โปรดศึกษาเกณฑ์การพิจารณาประกอบการเขียนรายงาน)

รายงานผลการดำเนินการร่วมใจแก้จน

1. รายงานที่แสดงให้เห็นถึงปัจจัยนำเข้า และกระบวนการในการดำเนินงาน (Inputs and Process Indicators) 45 คะแนน

1.1 การดำเนินผลงานหรือโครงการมีความเป็นมาอย่างไร มีแนวคิดในการวางแผนการดำเนินงาน การออกแบบกลไกการขับเคลื่อนแนวทางการดำเนินงานที่แก้ไขปัญหาความยากจน รูปแบบ และวิธีการใช้ทรัพยากรอย่างไร (5 คะแนน)

อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว ประชาชนในพื้นที่ส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกรรม และปศุสัตว์ มีจำนวนเกษตรกร 8,305 ครัวเรือน (รายงานประจำปี สำนักงานเกษตรจังหวัดสระแก้วปี 64) พืชเศรษฐกิจหลัก คือ ข้าว พบพื้นที่เพาะปลูกจำนวน 56,922 ไร่ รองลงมา คือ อ้อย จำนวน 7,463 ไร่ (Agri - Map) ในฤดูแล้งมักประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำที่ใช้ในการเกษตร และการที่เกษตรกรในพื้นที่มุ่งเน้นการปลูกพืชเชิงเดี่ยวให้มีผลผลิตสูงในระยะเวลาอันสั้น เพื่อเพิ่มรอบการเก็บเกี่ยวหารายได้เข้าสู่ครอบครัว ก่อให้เกิดต้นทุนการผลิตและความเสี่ยงสูง เนื่องจากต้องใช้ปุ๋ยเคมีและสารปราบศัตรูพืชจำนวนมาก ปัญหาหนี้สินของเกษตรกรจึงเพิ่มพูน ส่งผลให้เกิดปัญหาเชิงระบบที่ใหญ่ขึ้น เพราะเกษตรกรต้องขายที่ดินทำกินให้นายทุนเพื่อปลดหนี้ นอกจากนี้การที่มีผลผลิตชนิดเดียวในตลาดจำนวนมาก ทำให้เกิดสภาวะที่เรียกว่าอุปทานส่วนเกิน หรือ Over Supply ความต้องการของสินค้าลดลง พ่อค้าคนกลางมีอำนาจในการต่อรองรับซื้อ ราคาผลผลิตจึงตกต่ำ เป็นวงจรซ้ำเติมภาระหนี้สินของเกษตรกร ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมา เนื่องจากเกิดการย้ายถิ่นฐานของแรงงานเกษตรในพื้นที่ เข้าสู่การเป็นแรงงานภาคอุตสาหกรรมในเมือง ส่งผลให้ผู้สูงอายุและเด็กในพื้นที่ถูกทอดทิ้ง เสี่ยงต่อความมั่นคงของสถาบันครอบครัวและบุคลากรทางการแพทย์การบริการสาธารณสุขไม่เพียงพอต่อการดูแลประชากรผู้สูงอายุในพื้นที่ ซึ่งปัญหาที่พบยังไม่รวมถึงปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการปนเปื้อนสารเคมีลงสู่ดินและแหล่งน้ำ หรือปัญหามลพิษทางอากาศ PM 2.5 ที่เกิดจากการเผาทำลายต้นอ้อยในพื้นที่อีกด้วย

จากปัญหาที่กล่าวมาในข้างต้น จึงเกิดการบูรณาการความร่วมมือสร้างภาคีเครือข่ายแก้ไขปัญหาในระดับจังหวัด โดยมีกลไกเป็นการขับเคลื่อนโครงการเมืองสมุนไพร ภายใต้วิสัยทัศน์ “สระแก้วเมืองแห่งสมุนไพร” มีเป้าหมายในการสร้างอาชีพสร้างรายได้จากการสร้างมูลค่าเพิ่มจากผลิตภัณฑ์สมุนไพร ซึ่งสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 (วท.สระแก้ว วท.ปราจีนบุรี วท.นครนายก) เป็นหนึ่งในคณะกรรมการขับเคลื่อนฯ จึงได้จัดทำแผนบูรณาการส่งเสริมการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรฯ จ.สระแก้ว แบบองค์รวม เพื่อยื่นของบประมาณในการวิจัยและพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ ภายใต้โครงการ “ส่งเสริมและพัฒนางานวิจัยอาชีวศึกษาสู่การใช้ประโยชน์เพื่อยกระดับวิสาหกิจชุมชน” ของ สำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นเงินงบประมาณ ปี 2565 จำนวน 0.65 ล้านบาท ซึ่งได้พิจารณาให้ “วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรบ้านคลองสิบสาม” เป็นวิสาหกิจชุมชนเป้าหมาย

โดยวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรฯ จดทะเบียนในปี 2562 แรกเริ่มเป็นศูนย์ฝึกอาชีพและเป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชนในนาม “ฟาร์มจ่าทูล” แต่เนื่องจากเกิดการระบาดของไวรัสโควิด 19 ส่งผลกระทบต่อรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวในชุมชน จึงปรับเปลี่ยนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนฯ ให้สอดคล้องต่อสถานการณ์และตอบโจทย์การพัฒนาเมืองสมุนไพรตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด โดยการเป็นต้นแบบเพาะปลูกสมุนไพรแบบอินทรีย์ ในช่วงแรกเป็นการผลิตและแปรรูปสมุนไพร เพื่อแจกจ่ายและจำหน่ายให้กับประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากมีกำลังการผลิตไม่เพียงพอจึงไม่เป็นที่สนใจของตลาด ต่อมาได้รับมอบสิ่งประดิษฐ์เทคโนโลยีอาชีวศึกษา จำนวน 6 ผลงาน คือ 1) เครื่องล้างสมุนไพร 2) เครื่องหั่นสมุนไพร 3) โรงตากสมุนไพร 4) เครื่องอบลมร้อนสมุนไพร 5) เครื่องบดสมุนไพร และ 6) เครื่องบรรจุแคปซูลสมุนไพร ซึ่งมีกำลังการผลิตมากกว่าการใช้แรงงานในช่วงแรกถึง 60 เท่า ทำให้ผลผลิตเป็นที่ต้องการของตลาด ส่งผลให้เกิดการทำสัญญารับซื้อผลิตภัณฑ์กับบริษัทเอกชนระดับประเทศ จำนวน 5 แห่ง ทำให้วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรฯ สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจได้จำนวน 2,135,000 บาท/ปี สร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับชุมชนในหลายมิติ เช่น การเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของเกษตรกรในพื้นที่จากเดิมเพาะปลูกพืชเชิงเดี่ยวมาเป็นการปลูกสมุนไพรแบบอินทรีย์ การจ้างแรงงานในชุมชน และเพิ่มโอกาสให้คนในชุมชนเข้าถึงระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน บรรลุตามผลสัมฤทธิ์เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) ของประชาคมโลก

1.2 หน่วยงานผู้ส่งผลงานมีบทบาทในการขับเคลื่อนการดำเนินผลงานหรือโครงการอย่างไร (10 คะแนน)

- **บทบาทของผู้ประสานงาน (Collaborator)**

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยสำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา มีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและบุคลากรครูนักวิจัย โดยมีเป้าหมายให้สถานศึกษาในสังกัดจัดทำแผนยื่นคำของบประมาณในการวิจัยและพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ ซึ่งปีงบประมาณ 2565 สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 (วท.สระแก้ว วท.ปราจีนบุรี วท.นครนายก) ได้ผ่านการพิจารณาแผนการบูรณาการส่งเสริมการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสมุนไพร ฯ จ.สระแก้ว แบบองค์รวม โดยมีรูปแบบการดำเนินการ ดังนี้ 1) ระยะต้น ประสานขอรับงบประมาณจากหน่วยงานเพื่อผลิตสิ่งประดิษฐ์อาชีวศึกษามอบให้แก่กลุ่มฯ และประสานมหาวิทยาลัยในการสกัดสารเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัตถุดิบสมุนไพร 2) ระยะกลาง ประสานเพื่อขอการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ (อย.) จากสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว และประสานคณะวิทยากรจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ ในการอบรมการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ (shelf life) และออกแบบบรรจุภัณฑ์ 3) ระยะปลาย ประสานภาคเอกชนเพื่อหาแนวทางพัฒนากำลังการผลิตของสิ่งประดิษฐ์อาชีวศึกษาให้ทันต่อความต้องการตลาด ช่วงชิงการเป็นผู้นำการส่งออกสมุนไพรในจังหวัดสระแก้ว นอกจากนี้ในงาน Thailand Research Expo ทางสำนักงานฯ ได้ประสานหารือถึงการจัดทำ MOU เพื่อทำการจัดซื้อจัดจ้างลูกประคบสมุนไพรระหว่างกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) และวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรฯ

- **บทบาทของผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator)**

สำนักวิจัยฯ มีบทบาทหน้าที่ในการจัดหางบประมาณ เพื่อให้วิทยาลัยเกิดความสะดวกในการดำเนินโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง ส่วนสถาบันการอาชีวศึกษาฯ มีบทบาทหน้าที่ในการเป็นพี่เลี้ยงให้กับวิสาหกิจชุมชนฯ โดยมีกิจกรรมตามแผนบูรณาการ ดังนี้ 1) ผลิตและส่งมอบสิ่งประดิษฐ์อาชีศึกษา 2) จัดอบรมให้ความรู้การใช้งานและการซ่อมแซมบำรุงรักษา ส่งผลให้เกิดนวัตกร (Innovator) ชุมชน 3) ประสานมหาวิทยาลัยในการให้ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานความปลอดภัยทางอาหาร การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ 4) เชิญคณะผู้บริหารหน่วยงานท้องถิ่น หน่วยงานรัฐ และภาคประกอบการ (หอการค้า) ในพื้นที่ลงตรวจติดตามและรับฟังปัญหา พร้อมร่วมหารือถึงแนวทางแก้ไข เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรฯ เกิดความยั่งยืน

- **บทบาทในฐานะผู้นำ (Leader)**

สำนักวิจัยฯ ได้มอบหมายสถาบันการอาชีวศึกษาฯ ดำเนินโครงการยกระดับวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรฯ และส่งเสริมให้เป็นโครงการต้นแบบการในการบูรณาการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชนด้วยสิ่งประดิษฐ์อาชีวศึกษา ซึ่งวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรฯ เป็นแหล่งผลิตยาสมุนไพรที่ผ่านมาตรฐาน GMP (Good Manufacturing Practice) 1 ใน 3 แหล่ง ของจังหวัดสระแก้ว โดยในช่วงการระบาดของโรคโควิด 19 วิสาหกิจชุมชนฯ สามารถเป็นผู้นำในการผลิตและส่งออกผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้กับคนในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียง ปัจจุบันด้วยสิ่งประดิษฐ์เทคโนโลยีอาชีวศึกษาแบบครบวงจรทำให้วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรฯ ได้รับความไว้วางใจจากคณะทำงานพัฒนาเมืองสมุนไพรตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสระแก้ว ให้เป็นต้นแบบสถานที่ศึกษาดูงานการพัฒนาอาชีพในด้านการปลูกและแปรรูปสมุนไพรตามมาตราฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม

- **ผู้เปลี่ยนกระบวนทัศน์ของชุมชน (Paradigm Shift Change Agent)**

สำนักวิจัยฯ ได้มอบหมายสถาบันการอาชีวศึกษาฯ ยกระดับศักยภาพการผลิตสมุนไพรแปรรูปของวิสาหกิจขุมชนสมุนไพรด้วยสิ่งประดิษฐ์ผลงานวิจัยอาชีวศึกษา โดยการเพิ่มกำลังการผลิต พัฒนามาตรฐาน และสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูป ขยายตลาดการรับซื้อ ส่งผลให้ปริมาณผลผลิตสมุนไพรอินทรีย์ที่วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรฯ เพาะปลูกไม่เพียงพอ ทางสถาบันการอาชีวศึกษาฯ ร่วมกับภาคีเครือข่ายคณะทำงานพัฒนาเมืองสมุนไพร ได้จัดประชุมปรึกษาหารือสร้างกลไกการขับเคลื่อนส่งเสริมการปลูกและแปรรูปสมุนไพรในพื้นที่เพื่อทดแทนการปลูกพืชเชิงเดี่ยวที่ต้องใช้สารเคมี ด้วยการวางแผนการผลิตไว้ล่วงหน้า การเพาะปลูกแบบหมุนเวียนได้ตลอดทั้งปี และควบคุมดูแลคุณภาพเป็นมาตรฐานเดียวกันทุกแปลง ซึ่งวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรฯ จะเป็นผู้รับซื้อผลผลิตและทำการตลาด นอกจากนี้ยังจัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้การทำเกษตรแบบอินทรีย์และการแปรรูปสมุนไพรในพื้นที่ โดยสำนักวิจัยฯ และสถาบันการอาชีวศึกษาฯ เป็นผู้ให้การสนับสนุนอุปกรณ์การเรียนรู้ต่างๆ ของศูนย์ เพื่อขยายเครือข่ายพื้นที่เพาะปลูกสมุนไพรอินทรีย์ สร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนในพื้นที่ให้ดีขึ้น

1.3 หน่วยงานมีบทบาทในการทำงานร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะภาคประชาชน และมีกระบวนการที่ทำให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมตามระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน (IAP 2) ใน 4 ระดับแรกในการดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างไร (10 คะแนน)

ผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการถอดบทเรียนความร่วมมือระหว่างสถาบันการอาชีวศึกษา ฯ มหาวิทยาลัยและหน่วยงานในพื้นที่ ในการยกระดับมูลค่าทางเศรษฐกิจของวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรฯ มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

ระดับที่ 1 การให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) : สำนักวิจัยฯ มีบทบาทสำคัญในการนำนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการฯ ไปสู่การปฏิบัติ โดยการประชาสัมพันธ์โครงการฯ ไปยังสถานศึกษาและสถาบันการอาชีวศึกษาผ่านทางเว็บไซต์ และ Facebook ซึ่งสถานศึกษาและสถาบันการอาชีวศึกษาที่สนใจเข้าร่วมโครงการฯ มีบทบาทหน้าที่ในการสร้างเครือข่าย แจ้งข้อมูลข่าวสาร และประชาสัมพันธ์รายละเอียดโครงการฯ ให้กับกลุ่มเกษตรกร/กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป้าหมาย หน่วยงานท้องถิ่น ภาครัฐและเอกชนในพื้นที่รับทราบ ผ่านช่องทางออนไลน์ของสถานศึกษา สื่อที่คนในพื้นที่ให้ความสนใจ การเข้าร่วมการประชุม และงานกิจกรรมๆ ที่หน่วยงานในพื้นที่จัดขึ้น

ระดับที่ 2 การปรึกษาหารือ (To Consult) : คณะนักเรียนและครูนักวิจัยอาชีวศึกษาจากสถาบันการอาชีวศึกษาฯ ได้ร่วมกันลงพื้นที่สำรวจและเก็บข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรฯ เพื่อรับฟังปัญหาและอุปสรรคจากกลุ่มฯ พร้อมวิเคราะห์หารือถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาด้วยการบูรณาการองค์ความรู้ในห้องเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community based learning) สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียน ครู และชุมชน นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาทักษะทางสายอาชีพให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ กระตุ้นให้สมาชิกของกลุ่มเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning)

ระดับที่ 3 การเข้ามามีบทบาท (To Involve) : คณะนักเรียนและครูนักวิจัยอาชีวศึกษาจากสถาบันการอาชีวศึกษาฯ มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผลงานวิจัยนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์อาชีวศึกษาในการเป็นเครื่องจักรที่จะช่วยให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรฯ เพิ่มกำลังการผลิต ลดระยะเวลา ลดต้นทุนการจ้างแรงงาน และยกระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูป ให้มีมาตรฐานเป็นที่ต้องการของตลาด ซึ่งการพัฒนาผลงานวิจัยนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์อาชีวศึกษาต้องตอบโจทย์การเป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสม (Appropriate Technology) สมาชิกกลุ่มฯ สามารถใช้งานได้ โดยในขั้นตอนการพัฒนาผลงาน กลุ่มฯ จะมีส่วนร่วมในการประเมินความพึงพอใจสิ่งประดิษฐ์ในด้านของศักยภาพการผลิต ความคงทน และมีมาตรฐาน ตอบโจทย์ตามความต้องการของกลุ่มฯ นอกจากนี้ต้องดำเนินการจัดอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้ในการใช้เครื่องและการดูแลเบื้องต้น ให้แก่สมาชิกของกลุ่มฯ และคนในชุมชน

ระดับที่ 4 ความร่วมมือ (To Collaborate) : บทบาทการมีส่วนร่วมในการสร้างความร่วมมือสามารถแบ่งเป็น 2 ทิศทาง คือ 1) สถานศึกษาอาชีวศึกษาต่อวิสาหกิจชุมชน เช่น การร่วมกันพัฒนาผลงานวิจัยสิ่งประดิษฐ์ การร่วมวิจัยและพัฒนาเครื่องดื่มสมุนไพร การประสานงานกับสาธารณสุขเพื่อขอรับมาตรฐานการผลิต (อย.) และการเพิ่มโอกาสในการจำหน่ายสินค้าผ่านงานกิจกรรมที่สถานศึกษาหรือหน่วยงานรัฐจัดขึ้น 2) วิสาหกิจชุมชนต่อสถานศึกษา

เช่น การถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรแบบอินทรีย์ให้กับคณะนักเรียน การประเมินและพัฒนาสิ่งประดิษฐ์อาชีวศึกษา และการนำสิ่งประดิษฐ์/ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ มาจัดแสดงในงาน Thailand Research Expo มีผลทำให้สำนักงานฯ ได้รับรางวัลชมเชยจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ

1.4 การดำเนินผลงานหรือโครงการมีกลไกและรูปแบบการสร้างเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีการบูรณาการการทำงานร่วมกับเครือข่ายและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างไร (10 คะแนน)

กลไกและรูปแบบในการสร้างเครือข่ายของสำนักงานคณะกรรมการฯ จะแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ระดับ คือ 1. ระดับองค์กร สำนักงานคณะกรรมการฯ มอบหมายให้สำนักวิจัยฯ เป็นผู้สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานผู้ให้ทุนระดับประเทศ เช่น วช. สกสว. ฯลฯ เพื่อสร้างโอกาสการเข้าถึงแหล่งทุนของนักวิจัยอาชีวศึกษาในการพัฒนาสิ่งประดิษฐ์เพื่อยกระดับวิสาหกิจชุมชน นอกจากนี้สำนักวิจัยฯ ยังมีภารกิจในการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายนักวิจัยอาชีวศึกษาในระดับสถานศึกษา ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ ผ่านโครงการต่างๆ 2. เชิงพื้นที่ สถาบันการอาชีวศึกษาฯ จะรับนโยบายและแผนการปฏิบัติงานจากสำนักวิจัยฯ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานในระดับพื้นที่ โดยเครือข่ายนักวิจัยของสถาบันการอาชีวศึกษาฯ จะเป็นผู้ลงพื้นที่ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ดังนี้ 2.1 หน่วยงานท้องถิ่น (อบต. อบจ.) ในการขอความอนุเคราะห์ด้านงบประมาณเพิ่มเติมและหารือร่วมกันในการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคให้กับชุมชน 2.2 สำนักงานเกษตรจังหวัดสระแก้ว ในการประสานขอการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม 2.3 กระทรวงพลังงาน ในการขอคำแนะนำในการสร้างโรงตากสมุนไพรที่มีประสิทธิภาพให้กับวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรฯ 2.4 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี ในการวิจัยและพัฒนาสารสกัดสำคัญจากสมุนไพรเพื่อแปรรูปเป็นเครื่องดื่มผงพร้อมชง และให้องค์ความรู้การออกแบบบรรจุภัณฑ์และการตลาดออนไลน์ 2.5 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว ในการประสานขอการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ (อย.) เครื่องดื่มสมุนไพรผงพร้อมชง และ 2.6 ภาคเอกชนและสถานประกอบการในพื้นที่ เช่น โรงพยาบาลอภัยภูเบศร บริษัทอ้วยอันโอสถ จำกัด ฯลฯ ในการร่วมมือพัฒนาประสิทธิภาพของสิ่งประดิษฐ์อาชีวศึกษาและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์สมุนไพร พร้อมทั้งเป็นตลาดในการรับซื้อและจำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพรแปรรูปของวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรฯ

1.5 การดำเนินผลงานหรือโครงการมีกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ มีกลไกการติดตาม ประเมินผลที่นำไปสู่การขับเคลื่อนงาน และมีความริเริ่มสร้างสรรค์อย่างไร (10 คะแนน)

การขับเคลื่อนการยกระดับวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรบ้านคลองสิบสาม ใช้หลักวงจรบริหารงานที่มีคุณภาพ (PDCA) ดังนี้ 1) Plan (วางแผน) การลงพื้นที่สำรวจข้อมูล และเปิดเวทีรับฟังปัญหาความต้องการของวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรฯ พร้อมหารือถึงแนวทางการแก้ไข นำข้อมูลมาวิเคราะห์จัดทำแผนบูรณาการโครงการวิจัยอาชีวศึกษาระดับภาคเพื่อยื่นขอรับงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด 2) Do (ปฏิบัติ) ดำเนินการพัฒนาสิ่งประดิษฐ์อาชีวศึกษาเพื่อมอบให้แก่วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรฯ จัดอบรมถ่ายทอดความรู้สร้างนวัตกรชุมชน และสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในระดับหน่วยงานภายในสังกัด หน่วยงานท้องถิ่น มหาวิทยาลัย หน่วยงานรัฐ และเอกชนในพื้นที่ 3) Check

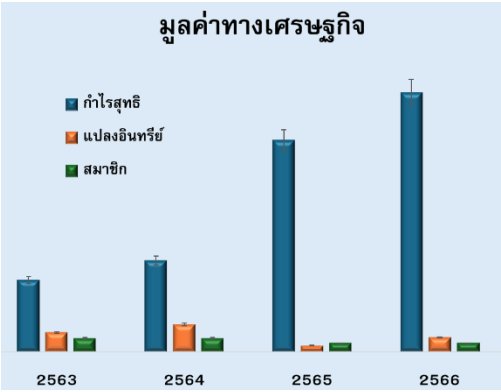
(ตรวจสอบ) คณะผู้ดำเนินโครงการฯ เชิญผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงาน เช่น รมต. กระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารในพื้นที่ เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด นายกอบจ. ฯลฯ ลงพื้นที่ตรวจติดตามผลการดำเนินงานเพื่อสร้างแรงขับเคลื่อนในวงกว้าง

4) Act (ประเมินผล) สถาบันการอาชีวศึกษาฯ จะเป็นผู้ดำเนินการจัดทำรายงานวิเคราะห์และสรุปผลการดำเนินโครงการฯ เพื่อให้ทางสำนักวิจัยฯ ใช้เป็นข้อมูลในการเขียนแผนเชิงนโยบายขยายผลการดำเนินงาน และการประชาสัมพันธ์ต่อไป ในส่วนของ**ความริเริ่มสร้างสรรค์**ทางสถาบันการอาชีวศึกษาฯ ได้เร่งเห็นถึงช่องทางการเพิ่มมูลค่าวัตถุดิบสมุนไพรแปรรูป และป้องกันปัญหาราคาตกต่ำเนื่องจากเกิดสภาวะสินค้าล้นตลาด (Oversupply) จึงได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ในการสกัดสารสำคัญ (Charantin) จากสมุนไพรมะระขี้นกที่มีสรรพคุณในการลดน้ำตาลในเลือดให้อยู่ในรูปของเครื่องดื่มสมุนไพรผงพร้อมชง ตอบโจทย์การพัฒนาเศรษฐกิจด้วยเศรษฐกิจสร้างคุณค่าจากอาหารมูลค่าสูง (Functional Ingredients) ตามยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy) และบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) เป้าหมายที่ 2 ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) และยกระดับโภชนาการส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน เป็นการสร้างโอกาสทางการแข่งขันให้กับวิสาหกิจฯ

2. รายงานที่แสดงให้เห็นถึงผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ (Output, Outcome, and Impact Indicators) ที่ได้รับจากการดำเนินการ 55 คะแนน

2.1 ผลงานหรือโครงการมีผลผลิตที่เป็นผลการแก้ปัญหาความยากจนในมิติด้านการเงินอย่างไร โดยเปรียบเทียบข้อมูลเชิงตัวเลขหรือเชิงปริมาณระหว่างก่อนและหลังดำเนินโครงการ (15 คะแนน)

วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรบ้านคลองสิบสาม เริ่มดำเนินการเพาะปลูกสมุนไพรแบบอินทรีย์ เมื่อปี 2562 โดยสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตเพื่อนำมาแปรรูปเป็นสมุนไพรตากแห้งส่งจำหน่ายได้ ในปี 2563 แต่มีกำลังการผลิตอย่างจำกัด

เนื่องจากขาดแคลนเครื่องมือเครื่องจักรที่ใช้ในการแปรรูป ผลผลิตที่ได้จึงไม่มีมาตรฐาน สร้างรายได้สุทธิให้แก่วิสาหกิจได้เพียง 590,000 บาท/ปี มีตลาดรับซื้อ 1 ราย ได้แก่ บริษัทดีทอกซ์แห่งประเทศไทย จำกัด ต่อมา ในปี 2564 มีการส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรจาก 157 ไร่ 50 ราย เป็น 224 ไร่ 120 ราย วิสาหกิจมีวัตถุดิบเพิ่มขึ้น แต่กำลังการผลิตเท่าเดิม ดังนั้นสามารถสร้างรายได้สุทธิเพิ่มขึ้น 740,000 บาท/ปี หรือคิดเป็น 0.8 เท่า หลังจากนั้นในปี 2565 สถาบันอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 ได้มอบสิ่งประดิษฐ์เทคโนโลยีอาชีวศึกษาเพื่อยกระดับการผลิตให้แก่วิสาหกิจชุมชนแบบครบวงจร ส่งผลให้ผลผลิตสมุนไพรแปรรูปที่ได้ มีคุณภาพตรงตามมาตรฐาน สามารถสร้างรายได้สุทธิ จำนวน 1,740,000 บาท/ปี หรือคิดเป็น 2.4 เท่า และขยายตลาดการรับซื้อเพิ่มขึ้นอีก 1 ราย คือ บริษัท อ้วยอันโอสถ จำกัด และด้วยสถานการณ์โควิด 19 ส่งผลให้เทรนด์การรักษาสุขภาพ ด้วยสมุนไพรไทย

เป็นที่นิยมในผู้บริโภค แนวโน้มอุปสงค์ความต้องการ วัตถุดิบสมุนไพรแปรรูปจึงเพิ่มขึ้น ด้วยเหตุนี้วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรฯ ซึ่งมีความพร้อมทั้งด้านศักยภาพของการผลิต การรักษามาตรฐาน และความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ ทำให้ตลาดวิ่งเข้าหาวิสาหกิจชุมชน ดังนั้น ในปี 2566 สามารถสร้างรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นเป็น 2,135,000 บาท/ปี หรือคิดเป็น 3 เท่า เมื่อเทียบกับปี 2564 ที่ไม่ได้รับมอบสิ่งประดิษฐ์เทคโนโลยีอาชีวศึกษา และขยายตลาดเพิ่มขึ้นเป็น 5 ราย ได้แก่ 1.บริษัทดีทอกซ์ แห่งประเทศไทย จำกัด 2.บริษัท อ้วยอันโอสถ จำกัด 3.โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร 4. บริษัทขาวลออ จำกัด และ 5.บริษัทธงทองโอสถ จำกัด นอกจากนี้วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรฯ ได้ร่วมกับสถาบันอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 และฝ่ายอุดมศึกษาในการวิจัยและพัฒนาเครื่องดื่มจากสารสกัดสมุนไพรมะระขี้นกจำหน่ายทางช่องทางแพลตฟอร์มออนไลน์ของวิสาหกิจชุมชนฯ ตอบโจทย์ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy) บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) ในระดับประชาคมโลก

2.2 ผลงานหรือโครงการมีผลลัพธ์ที่เป็นผลการแก้ปัญหาความยากจนในมิติอื่นที่ไม่ใช่การเงินอย่างไร เมื่อพิจารณาผลที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจากผลผลิตในมิติด้านการเงิน และการเข้าถึงปัจจัย 4 โดยเปรียบเทียบกับปีที่ยังไม่มีการดำเนินโครงการ (20 คะแนน)

ตารางเปรียบเทียบสรุปผลการแก้ไขปัญหาความยากจนในมิติอื่นที่ไม่ใช่การเงินของวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรฯ

มิติอื่นๆ	ก่อนการดำเนินโครงการ	หลังการดำเนินโครงการ
ด้านการเรียนรู้	▪ นร./นศ. อาชีวศึกษาไม่มีทักษะวิชาชีพที่เกิดจากการได้ลงมือปฏิบัติจริงและไม่มีทักษะสื่อสารกับชุมชน ▪ เด็กในชุมชนหลุดออกจากระบบการศึกษาเนื่องจากปัญหาหนี้ในครัวเรือนและเกิดสภาวะสมองไหล ▪ ผลผลิตไม่มีประสิทธิภาพเนื่องจากสมาชิกไม่มีความรู้ในเรื่องเกษตรอินทรีย์และมาตรฐานการผลิตต่างๆ	▪ นร./นศ. อาชีวศึกษามีทักษะทางวิชาชีพและทักษะที่เป็นที่ต้องการศตวรรษที่ 21 ▪ เด็กในชุมชนได้รับโอกาสทางการศึกษาเนื่องจากครัวเรือนมีรายได้เพิ่มและโอกาสการเข้าถึงข้อมูลทุนการศึกษาในสายอาชีพ ▪ ผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐานเนื่องจากสมาชิกได้รับการอบรมจากผู้เชี่ยวชาญ
ด้านคุณภาพชีวิต	▪ ระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานในพื้นที่ขาดแคลนเนื่องจากยังไม่มีการบูรณาการของหน่วยงานในพื้นที่ในการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองสมุนไพรอินทรีย์	▪ จากการลงพื้นที่ตรวจติดตามของผู้บริหารทำให้ปัญหาระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานได้รับการแก้ไขให้มีประสิทธิภาพและทั่วถึง
ด้านสิ่งแวดล้อม	▪ กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่นิยมการปลูกพืชเชิงเดี่ยวที่ต้องใช้ยาฆ่าแมลงและปุ๋ยเคมีในการดูแล จึงเกิดการปนเปื้อนของสารเคมีลงสู่ดิน แหล่งน้ำ และอากาศ	▪ เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่มาเพาะปลูกสมุนไพรแบบอินทรีย์ลดการปนเปื้อนสารเคมีลงสู่สิ่งแวดล้อม
ด้านสังคม	▪ ชุมชนตั้งอยู่ในพื้นที่เสี่ยงทางความมั่นคง เนื่องจากเป็นพื้นที่ติดชายแดน คนในชุมชนมีรายได้ทางเดียวเกิดความยากจน ส่งผลต่อการแพร่ระบาดของยาเสพติด	▪ จากการจ้างแรงงานในพื้นที่และความต้องการในการรับซื้อสมุนไพรของวิสาหกิจทำให้เกษตรกรในชุมชนมีรายได้เพิ่ม ลดปัญหา

	นอกจากนี้จากปัญหาการย้ายถิ่นฐานของวัยแรงงานเข้าสู่เมืองทำให้ผู้สูงอายุและเด็กถูกถอดทิ้ง เกิดปัญหากับสถาบันครอบครัวและปัญหาระบบสาธารณสุขขาดแคลน	การพึงพายาเสพติด เนื่องจากความเครียดและการให้คนรุ่นใหม่เข้ามาทำงานพัฒนาวิสาหกิจช่วยลดปัญหาการย้ายถิ่นฐานเข้าสู่เมืองสถาบันครอบครัวและสาธารณสุขได้รับการดูแล

2.3 ผลงานหรือโครงการมีผลกระทบที่เป็นผลการแก้ไขความยากจนได้จริงในลักษณะที่ตอบโจทย์ความเหมาะสมกับพื้นที่ ความต้องการของประชาชนและชุมชน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในระดับปัจเจกบุคคล และชุมชน อย่างไร (5 คะแนน)

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ในปี 2563 วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรฯ สร้างรายได้จากการแปรรูปสมุนไพรจำหน่ายมูลค่า 594,857 บาท/ปี เกิดการจ้างแรงงานคนในพื้นที่ 11 ราย คิดเป็นรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน 54,077 บาท/คน/ปี ในปี 2565 วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรฯ ได้รับการเพิ่มศักยภาพกำลังการผลิตด้วยสิ่งประดิษฐ์อาชีวศึกษาแบบครบวงจร สามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม 1,740,000 บาท/ปี คิดเป็นรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน 248,500 บาท/คน/ปี ถือเป็นสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นถึง 5 เท่า และสูงกว่ารายได้เฉลี่ยครัวเรือนของอำเภอเขาฉกรรจ์ ซึ่งมีมูลค่า 69,797 บาท/คน/ปี (ข้อมูล จปฐ. ปี 2565) จากผลความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรฯ จึงได้รับเลือกเป็นศูนย์เรียนรู้สมุนไพร ศฝช.สระแก้ว เป็นต้นแบบในการศึกษาดูงานและส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชนเน้นเรื่องเกษตรอินทรีย์ทำการตลาดนำการผลิต สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

ผลกระทบด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ในปี 2565 – 2566 มีบริษัทเอกชนชั้นนำของประเทศ (บริษัทอ้วยอันโอสถ จำกัด โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร และบริษัทขาวลออ จำกัด) เข้ามาทำสัญญารับซื้อวัตถุดิบสมุนไพรแปรรูปถึงวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรฯ เกิดการจ้างแรงงานในการแปรรูปและการเพาะปลูกสมุนไพรอินทรีย์ในพื้นที่ ลดปัญหาการละทิ้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยของวัยแรงงาน ช่วยส่งเสริมความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว นอกจากนี้การขับเคลื่อนการปลูกและแปรรูปสมุนไพรตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (SDGsPGS) จากปี 2562 จำนวน 30 ไร่ เป็น 50 ไร่ ในปี 2565 ช่วยลดปัญหาการปนเปื้อนสารเคมียากำจัดศัตรูพืชลงในดิน แหล่งน้ำ อากาศ ส่งผลให้ระบบนิเวศและระบบสาธารณสุขในพื้นที่มีคุณภาพ อ้างอิงจากดัชนีความสุขปี 2565 ของประชากรใน อ.เขาฉกรรจ์ เฉลี่ยอยู่ที่ 8.06 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่สูงเมื่อเทียบกับพื้นที่อื่น (อำเภออรัญประเทศ เฉลี่ยอยู่ที่ 7.95 แหล่งข้อมูล จปฐ. ปี 2565)

ผลกระทบการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในระดับปัจเจกบุคคล และชุมชน เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดในด้านการทำเกษตรที่ปลูกพืชเชิงเดี่ยวเสี่ยงต่อการระบาดของโรคศัตรูพืชและการกดราคา มาเป็นการจัดตั้งเครือข่ายเกษตรปลูกสมุนไพรแบบอินทรีย์ที่มีการประกันราคารับซื้อจากวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรฯ ด้านการใช้สิ่งประดิษฐ์เทคโนโลยีอาชีวศึกษามาช่วยเพิ่มศักยภาพทางการผลิตและแปรรูปสมุนไพร ส่งเสริมการตลาดนำการผลิต และด้านการศึกษา เกิดการสร้างนวัตกรชุมชน กระตุ้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสร้างทัศนคติที่ดีต่อระบบการศึกษาในสายอาชีพ

2.4 ผลงานหรือโครงการมีโอกาสในการนำไปขยายผลในพื้นที่อื่น ต่อยอดไปยังกลุ่มเป้าหมายอื่น หรือต่อยอดโมเดลให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นหรือไม่ อย่างไร (5 คะแนน)

จากผลสัมฤทธิ์ของโครงการการบูรณาการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชนด้วยสิ่งประดิษฐ์อาชีวศึกษา ในการยกระดับศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรบ้านคลองสิบสาม ด้านการบริหารจัดการผลิตพืชสมุนไพรครบวงจรตั้งแต่ควบคุมดูแลมาตรฐานแปลงปลูก กระบวนการผลิตแปรรูป และการคัดคุณภาพผลผลิตเพื่อจำหน่าย เป็นต้นแบบของการต่อยอดภูมิปัญญาด้านสมุนไพรภายใต้ยุทธศาสตร์สระแก้วเมืองแห่งสมุนไพร ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอาชีพของเกษตรกรในพื้นที่ชายแดน วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรฯ จึงมีโครงการที่จะขยายผลออกสู่พื้นที่ในทุกอำเภอในจังหวัดสระแก้ว ซึ่งปัจจุบันได้ดำเนินการไปแล้ว 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเขาฉกรรจ์ อำเภออรัญประเทศ อำเภอวังสมบูรณ์ และอำเภอคลองหาด ในส่วนของการต่อยอดทางสถาบันการอาชีวศึกษาฯ ได้สร้างความร่วมมือกับเครือข่ายนักวิจัยระดับประเทศในการวิจัยและพัฒนาสารสกัดสำคัญจากสมุนไพรเป็นผลิตภัณฑ์อาหารมูลค่าสูง (Functional Food) และเวชสำอาง (Functional Cosmetics) เพื่อขยายไปยังตลาดเฉพาะกลุ่ม (Niche Market) ซึ่งถือว่าเป็นกลยุทธ์น่านน้ำสีครามหรือ Blue ocean strategy นอกจากนี้ทางสำนักวิจัยฯ ยังได้นำแผนการบูรณาการส่งเสริมการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรฯ ของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลางฯ ไปเป็นแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ขยายผล “โครงการส่งเสริมและพัฒนางานวิจัยอาชีวศึกษาสู่การใช้ประโยชน์เพื่อยกระดับวิสาหกิจชุมชน” สู่ระดับประเทศต่อไป

2.5 ผลงานหรือโครงการมีความยั่งยืนและมีกลไกที่ทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองและแสดงเจตนารมณ์ในการดำเนินการต่อได้หรือไม่ อย่างไร (10 คะแนน)

โครงการบูรณาการส่งเสริมการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรบ้านคลองสิบสาม มีกลไกสร้างความยั่งยืนและส่งเสริมให้เกิดการพึ่งพาตนเองในการดำเนินกิจการต่อไปได้ โดยใช้หลักการ 4P ดังนี้

1 Participation (สร้างการมีส่วนร่วม) : วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรฯ ส่งเสริมให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการดำเนินงาน ตั้งแต่การเพาะปลูกเกษตรอินทรีย์แบบหมุนเวียนสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ตลอดทั้งปี มีมาตรฐานเหมือนกันทุกแปลง การแปรรูป การตลาด และการจัดสรรผลประโยชน์มีความเสมอภาคเท่าเทียม ส่งผลให้สมาชิกทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของวิสาหกิจอย่างแท้จริง เป็นแรงขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2 Process (กระบวนการ) : กระบวนการปลูกสมุนไพรแบบอินทรีย์ เป็นระบบการบริหารจัดการที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ มีการบูรณาการวางแผนร่วมกันของทุกหน่วยงานในจังหวัดสระแก้ว ตั้งแต่การพัฒนาแปลงปลูกและโรงเรือนแปรรูปของวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรฯ ให้ได้มาตรฐาน สามารถตรวจสอบกลับได้ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และขยายช่องทางการจำหน่าย ครบทั้งห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain)

3 Productive (ทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ) : วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรฯ ส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรฯ โดยใช้สิ่งประดิษฐ์และเทคโนโลยีอาชีวศึกษาในการเพิ่มกำลังการผลิต และการทำการตลาดบนแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อขยายกลุ่มผู้บริโภค การจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้เกษตรแบบอินทรีย์ ให้องค์ความรู้การเพาะปลูกพืชสมุนไพร การนำผลผลิตสมุนไพรมาแปรรูป

เป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ และการส่งเสริมให้เกิดอาชีพจากสมุนไพร ให้แก่เยาวชน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่และประชาชนที่สนใจ ส่งผลให้วิสาหกิจสมุนไพรฯ เกิดความยั่งยืน และเป็นต้นแบบต่อยอดขยายผลสู่พื้นที่อื่นต่อไป

4 Promote (การสนับสนุน) : การสนับสนุนจากทุกภาคส่วนในจังหวัดสระแก้ว สร้างความเข้มแข็งให้แก่วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรฯ ในการเป็นแหล่งเพาะปลูกสมุนไพรมาตรฐานอินทรีย์ แหล่งผลิตยาสมุนไพรผ่านมาตรฐาน GMP และอยู่ในระหว่างการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหาร (อย.) นอกจากนี้การได้รับการสนับสนุนเครื่องมือ/เครื่องจักรจากสถาบันอาชีวศึกษาภาคกลาง 3 ช่วยเพิ่มศักยภาพการผลิต ส่งผลให้เกิดการทำสัญญาซื้อขายผลผลิตสมุนไพรในระยะยาวระหว่างวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรฯ และบริษัทเอกชนระดับประเทศ

ภาคผนวก

ภาพบรรยากาศผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานตรวจติดตามการดำเนินงาน ปี 2566

แบบฟอร์มรางวัลฯ ประเภทร่วมใจแก้จน (Collaboration towards Poverty Eradication)